

nem. Ilque desumitur ex cap. I. § 1. de *Procuratorib.* in 6. ubi laicus admittitur ad agendam, et defendendum in causis spiritualibus. Accedit ratio, quia laicus loco clerici absentis acceptans beneficium, est nudus minister declarans domini voluntatem; neque laico illi quidquam juris acquiritur, sed jus spirituale transit per illam in dominum, sive clericum absentem, sicut aqua per canalem lapideum, prout loquitur Abbas.

81. *Dummodo is habeat speciale mandatum ad acceptanda beneficia pro alio, licet certum horum non exprimatur.* — Nihilominus ad hoc, ut quis beneficium nomine absentis acceptare valeat, ita quod huic immediate acquiratur jus in beneficio, requiritur speciale mandatum, nec sufficit generale. Siquidem in beneficialibus propter gravitatem rei, atque evitandam omne præjudicium, semper requiritur mandatum speciale. Abbas, in d. c. *Accedens*. n. 5. de *Præbend.* citans dominos de Rota, 84; Covarruvias, *Var. resol.* cap. XVI. n. 4; Barbosa, c. *Si tibi absentis*, n. 11, de *Præbend.* in 6, allegans alios. Sufficit tamen mandatum speciale ad acceptandum beneficia, licet certum horum in specie non fuerit expressum, quia satis per hoc apparet de intentione domini constituentis. Joan. Andreas, in cit. c. *Accedens*. n. 6. de *Præbend.*; Abbas, cit. n. 5; Covarruvias, d. n. 4; Flamin. Parisius, de *Resignat. benefice*. Rotam in Adversana beneficii. 1 julii 1620, coram D. Ubaldo.

82. *Aliis clerico promoti immediate non acquiritur jus in beneficio, donec sequatur ratihabitio prioris acceptationis per alterum factæ.* — Additur notanter n. præced. « Ita quod huic immediate acquiratur jus in beneficio. » Nam ubi quispiam nomine absentis collationem beneficii acceptaverit sine speciali mandato, etsi illi absentis, cui collatum est beneficium, jus in re per hoc immediate non acquiratur (ad istud quippe requiritur speciale mandatum pro acceptando beneficio, ut dictum) si tamen postea sequatur ratihabitio illius, cui collatum fuit beneficium, tunc virtute talis ratihabitio primus censetur beneficium eidem acquisitum, et quidem a die prioris acceptationis tertium, factæ, juxta reg. 10. juris in 6. ibi: « Ratihabitionem retrahi, et mandato non est dubium comparari. » Covarruvias cit. lib. *Var. resol.* cap. XVI. n. 5. allegans alios. Intellige, dummodo ratihabitio fiat intra tempus datum ad acceptandum. Abbas c. *Acce-*

dens. n. 4. de *Præbend.* Covarruvias, d. n. 5. post Glossam in c. *Quam sit. y. Petere. de Election.* in 6. istud probantem ex L. penult. ff. *Rem ratam haberi.*

83. *Nihilominus per collationem absentis factam, acquiritur huic jus ad rem respectu beneficii, etiam ante ejus acceptationem.* — Licet autem collatio beneficii facta absentis, antequam per istum, vel per procuratorem hujus speciale mandatum ad id habentem acceptatum fuerat, jus in re, seu perfectum non tribuat; juxta hactenus dicta: nihilominus ex tali collatione absentis facta, et quidem ante ejus acceptationem, acquiritur ipsi jus ad rem. Barbosa, c. *Si tibi absentis*, n. 6. et Geminianus, ibid. n. 17. et Franchus, n. 7. de *Præbend.* in 6. Gonzalez, ad reg. 8. Cancellar. Gloss. 26. n. 14. Pirhing, tit. de *Præbend.* n. 55.

84. *Neque collatio illa absentis facta potest revocari per episcopum.* — Unde ejusmodi collatio beneficii facta per episcopum revocari nequit, nisi clericus ille, cui absentis collatum est, consentire recusaverit: aut saltem competens terminus (notificata ipsi collatione) ad consentiendum assignatus, postmodum elapsus fuerit, juxta textum expressum cit. c. *Si tibi absentis*. 17. de *Præbend.* in 6.

85. *Cur donatio absentis facta possit semper revocari ante ejus acceptationem; non collatio beneficii?* — Dices. Donatio absentis facta, semper potest revocari ante acceptationem ejus, arg. l. II. § *Sed si quid donaturus* et l. *Absentis*. ff. de *Donationib.* Atqui collatio beneficii est quedam liberalitas, et donatio, cap. ult. de *Offic. Vicar.* in 6. cum similibus; ergo, si fiat absentis, pariter poterit semper revocari, antequam fuerit acceptata. Resp. cum Abbate in c. *Accedens*. n. 3. de *Præbend.* Covarruvias, ubi supra c. 16. n. 1. Barbosa cit. c. *Si tibi absentis*. n. 8. de *Præbend.* in 6. et aliis. Majorem procedere solum in donatione mere gratuita, et aliis actibus, qui ex mera voluntate fiunt: et de his loquuntur allegata jura. Secus vero dicendum de collatione beneficii, utpote quæ fit ex necessitate juris; eo quod prælatus necessario tenetur beneficium vacans, intra præfixum a jure tempus, alicui idoneo clerico conferre, neque istud sibi retinere valeat: ac proinde non nisi improprie censeatur donatio, nempe respectu illius, cui confertur beneficium, cum ei præcise beneficium conferre non teneretur. Accedit alia ratio:

quia prælatus, conferens absentis beneficium, contulit istud tanquam officialis, seu ex suo officio: unde, quando semel contulit absentis, functus est officio suo; sicque nequit variare, seu alteri conferre, nisi vel ille absens cognita collatione sibi facta noluerit consentire: vel saltem tempus pro consentiendo præfixum, fuerit elapsum.

86. *Per institutionem realem, seu corporalem (vulgo investituram) confertur vera, et actualis possessio beneficii.* — Resp. III. Per institutionem realem, seu corporalem (vulgo, investituram) confertur vera et actualis possessio beneficii. Ita communis; atque patet ex proxime dictis § præced. n. 46. et seqq. junctis illis, quæ superius lib. II. tit. XII. de *Causa possessionis*, etc. § 4 et 5. copiosius de acquisitione possessionis rerum, tum corporalium, tum incorporalium, dicta fuerunt.

87. *Is, ad quem spectat collatio beneficii, non potest seipsum instituere.* — Quæritur V. Utrum is, ad quem spectat collatio beneficii, possit seipsum instituere? Resp. cum communi, id fieri non posse: « Cum inter dantem et recipientem debeat esse distinctio personalis; » ut loquitur Pontifex in cap. ult. h. t. Sic a pari ille, qui habet jus patronatus, seipsum ad beneficium præsentare nequit; non obstante, quod sit clericus, et cæteroquin idoneus, text. clar. c. *Per nostras*. 26. de *Jurepatronat.* Ratio horum ulterior, ac generalis est, quia talia sapiunt ambitionem, ingerendo seipsum Ecclesiasticis beneficiis, ac dignitatibus: essetque perniciosum exemplum, ut quis posset sibi ipsi providere, de quibus tenetur aliis dispensare. Abbas cit. cap. ult. n. 5. h. t. Hinc can. *In scripturis*. 8. q. 1. dicitur: « Sicut locus regiminis desiderantibus negandus est, ita fugientibus offerendus. » Vivianus de *Jurepatron.* part. II. lib. VI. cap. IX. a. n. 1; Barbosa, de *Offic. et potest. Episc.* p. 3, allegat. 72, n. 85; Antonelli. de *Regim. Eccles.* lib. III. c. 6. § 6.

88. *Neque potest ab alio per se delegato institui.* — Resp. II. Quinimo is, ad quem spectat collatio beneficii, nec ab alio a se delegato potest institui. Ita textus expressus in cit. cap. ult. h. t. ibi: « Sed nec ab alio beneficium recipere potuit, cum jus conferendi alius non haberet. » Quod intellige de omni eo, qui beneficium proprio nomine conferre non potest. Barbosa, in *Collectan.* ad cit. cap. ult. n. 3. h. t. citans alios; et sequitur Pirhing, eod. tit. n. 17. Unde si prælatus potes-

tatem conferendi alteri deleget, non potest delegatus ipsum delegantem instituere: quia delegatus non confert jure proprio, sed jure et auctoritate delegantis, cujus personam representat, ac vices gerit; et ideo in effectu delegans sibi ipsi conferret beneficium: nam, ut habet reg. 72. juris in 6. « Qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum. »

89. *Bene tamen a papa, vel ab eo, in quem jus instituendi antea absolute transiit.* — Aliud foret, si prælatus ille, cui competit jus instituendi, vel a summo Pontifice, vel ab ejus legato a latere institueretur in tali beneficio: nam cum isti de jure communi concurrant in collationibus beneficiorum cum quocunque collatore, eademque jure proprio conferant, recte ab ipsis institueretur in beneficio ille, cui cæteroquin competit jus conferendi. Abbas, c. *Cum ad nostram*. n. 6. h. t. Et hoc idem foret, si ejusmodi prælatus inferior, cui competit jus conferendi, antea jus istud absolute, ac legitime a se transferret, eoque se penitus abdicaret: quia tunc posset institui ab illo altero, in quem jus illud fuit translatum; cum hic postmodum proprio nomine conferret. Barbosa cit. cap. ult. n. 3. h. t. allegans alios, et communem.

90. *Proponitur notabilis obiectio, et questio, an possit Papa, vel alius prælatus secum ipso dispensare?* — Objicies autem contra dicta n. 87 et 88. afferendo instantiam multum notabilem. Potest prælatus, ac præsertim Papa, utpote non habens Superiorem in terris, secum ipso dispensare, aut saltem facultatem secum dispensandi, vel se absolventi ab excommunicatione etc. alteri committere: ergo etiam potest quis se ipsum in beneficio instituere, vel saltem hanc facultatem demandare. Resp. In solutione notabilis hujus objectionis variant doctores, atque in diversas abeunt sententias. Et quidem.

91. *Refertur sententia canonistarum, negantium, posse prælatum per se, et directe, secum ipso dispensare.* — Prima responsio est Abbatis in cap. ult. n. 5 et 6. h. t.; Pirhing, eod. n. 18. et aliorum, præsertim canonistarum, qui negant assumptum. Neque enim (inquit) potest aliquis per se, et directe secum ipso dispensare: « Cum inter dantem, et recipientem, debeat esse distinctio personalis, » juxta textum jam allegatum ex cit. cap. ult. h. t. Quæ ratio est generalis (sal-

tem, ubi jus propter speciales rationes aliud non disposuit; quod additur propter casus n. 92. afferendos. Alioquin enim ratio per Papam allegata nihil probaret: quinimo Pontifex adduxisset pro ratione suae constitutionis idipsum, de quo controvertebatur; quod dicendum non est. Confirmatur idipsum: quia dispensatio est actus jurisdictionis: atqui nemo potest per se, et directe, jurisdictionem erga seipsum exercere, l. penult. ff. de Receptis arbitris, cum similibus.

92. *Et quomodo praelati possint suis confessoris committere, ut se absolvant, vel secum dispensent. Et quid dicendum de Papa?* — Nec urget, quod praelati possint suis confessoris committere, ut se absolvant, aut secum dispensent in omnibus illis casibus, in quibus ipsi cum subditis dispensare, vel eos absolvere possunt, cap. ult. de Penitent. et remission. et tenet communis doctorum: et hoc ex eo, ne alioquin praelati sint deterioris conditionis, quam subditi. Respondent enim canonistae, quod in tali casu confessorius a praelatis electus procedat non ut merus commissarius, et delegatus ipsius (prout tamen fieret, si collator beneficii ab alio a se delegato institueretur) sed absolvat tunc praelatum ut delegatus Papae, juxta textum cit. cap. ult. de Penitent. et remission. ibi: « Permittimus episcopis, et aliis praelatis, ut etiam praeter sui superioris licenciam sibi possint eligere confessorum. » Aut, si de Papa urgeatur difficultas, aiunt, quod confessorius ipsum absolvat, vel cum eo dispense ut delegatus Christi, ejusque auctoritate fungens: supposito tamen, quod Papa se illi voluntarie subiciat. Et hanc sententiam sequitur Abbas cit. cap. ult. n. 6. h. t. et Pirhing h. t. n. 18. aliique plures praesertim canonistae.

93. *Proponitur sententia theologorum, affirmantium, Papam, et alios praelatos posse secum dispensare in iis, in quibus possunt dispensare cum subditis suis.* — Oppositam sententiam, videlicet, non solum Romanum Pontificem posse erga seipsum dispensare in omnibus iis, in quibus potest cum suis subditis; sed etiam episcopos, aliosque praelatos, tanquam probabiliorem amplectitur Sanchez, l. VIII. de Matrimon. disp. 3. n. 6. et seqq. citans d. Thomam, 4. dist. 20. q. 1; Sotum, 4. dist. 21. q. 1. art. pluresque alios, et sequuntur passim theologi. Ratio hujus sententiae fundamentalis est: quia jurisdictio

ista secum dispensandi non est contentiosa, de qua loquitur textus in l. un. c. Ne quis in sua causa, etc. ubi dicitur: « Nemo est Judex in causa propria. » Sed est jurisdictio voluntaria, in qua potest quis plurium vices sustinere, dummodo exercitium unius actus non obstet exercitio alterius: ut l. un. ff. de Offic. consul. ubi consul apud semetipsum potest manumittere servum suum. Et l. Si Consul. ff. de Adoptionib. ubi si filius sit praeses, potest seipsum emancipare, aut in adoptionem dare. Omittuntur aliae similes probationes, atque instantiae, apud Sanchez loc. cit. videndae. Unde.

94 et 95. *Atque horum responsio ad objectionem propositam.* — Secunda responsio ad objectionem n. 90. propositam, est plurium theologorum, qui concessio antecedente, negant consequentiam: nam de hoc (inquiunt) seu quod nemo possit se ipsum instituere in beneficio, habetur specialis dispositio in cit. cap. ult. h. t. eo quod sibi ipsi conferre beneficium, sapiat ambitionem. Dum autem contra hanc theologorum sententiam urgetur ratio, et textus saepe dicti cap. ult. h. t. ibi: « Cum inter dantem, et accipientem, debeat esse distinctio personalis. » Respondendum ait Sanchez cit. lib. VIII. de Matrimon. disp. 3. n. 9. hanc rationem non esse generalem; ut constat ex textibusnum. praeced. in contrarium adductis: sed esse specialem in illo casu, ut videtur iniquum ambitionis exemplum in praelatis. Quod amplius probatur tum ex can. In scripturis. 8. q. 1. ibi: « Locus regiminis desiderantibus negandus est, » tum ex c. Per nostras 26. de Jurepatronat. ubi decernitur, nullum posse seipsum ad dignitates praesentare; quia (inquit Pontifex) « nullus se ingerere debet Ecclesiasticae praelat. Officio. »

Neque insuper obstat praefatae sententiae, quod nemo se ipsum baptizare, vel sacramentaliter absolvere possit, etc. cum, tamen hi actus sint jurisdictionis voluntariae. Respondent enim theologi, hoc esse speciale in sacramentis, et aliis hujusmodi, in quibus jure divino requiritur distinctio personalis inter dantem, et accipientem: quanquam in sacramento poenitentiae idem poenitens simul sit et reus, et accusator, et testis. Quod si simile quid reperitur in humanis, id pariter (inquit Sanchez) erit speciale in eo casu, ob specialem juris dispositionem: qualis tamen non habetur in dispensatione erga seipsum exercenda. Quod autem in contractibus civilibus, v. g. inter ementem et vendentem,

TITULUS VIII.

De concessionem Præbendæ et Ecclesiæ non vacantis.

1. *Ratio continuationis rubricarum.* — Visum est in titulo praecedenti de institutionibus: sed quia nonnunquam aliqui instituntur praepropere in praebendis, seu Ecclesiis nondum vacantibus, vel saltem de illis in posterum concedendis fit promissio, antequam vacent; quandoque vero beneficia, dum vacent, debito tempore non conferuntur: ad utrumque horum incommodorum excludendum merito praesens rubrica subjungitur. Unda materias ad eadem pertinentes, majoris claritatis gratia dividendo in paragraphos sit:

§ I.

DE TRIPLICI VACATIONE BENEFICIORUM, ET OB QUAM IPSARUM BENEFICIA CONFERRI POSSINT, AC DEBEANT?

2. *Beneficia generatim possunt intelligi tripliciter vacare.* — Quæritur I. Quibus modis generatim intelligantur vacare beneficia ecclesiastica? Resp. I. Beneficia generatim loquendo possunt intelligi tripliciter vacare; nimirum, *De facto tantum, De jure tantum, et De jure ac de facto simul.* Ita Hostiensis in Summa. h. t. n. 1; Rebuffus in Praxi benefic. tit. Requisite ad collationem bonam, etc. n. 56, 57 et seqq.; Garcias, part. XI. de Benefic. cap. 1, n. 2; Gonzalez ad reg. 8. Cancellar. Gloss. 15, § 1. et 3. et 4 et 5. et alij passim; idque declaratur inductione. Siquidem

3. *De jure et de facto simul.* — De jure ac de facto simul vacat beneficium quando nullus adest, apud quem remanet jus aut possessio ejus. Sic vacat beneficium ecclesiasticum per mortem naturalem beneficiati, vel per legitimam privationem, seu depositionem, aut liberam resignationem ipsius. Et hæc vacatio, est proprie dicta et plena vacatio beneficii, ex qua potest, ac intra debitum tempus debet alteri beneficium conferri.

4 et 5. *De facto tantum et de jure tantum.* — De facto tantum vacat beneficium, quando pro nunc nullus adest illud actualiter possidens, adest tamen, qui jus seu titulum habet ad ejusmodi beneficium. Sic accidit, quando

necessario requiratur distinctio personalis, id provenit ex ipsa natura talium contractuum, utpote qui alioquin forent nugatorii, et inutiles: hæc autem ratio rursus cessat in dispensatione erga se ipsum exercenda, quæ proinde fieri posse videtur. Ita Sanchez, pluribus istam sententiam declarans.

96. *Papa potest secum dispensare in omni jure positivo humano. Et an possit se a proprio juramento absolvere?* — In praxi videtur dicendum primo, quod Papa possit secum ipso dispensare in omni jure positivo humano: nam Papa secundum plenitudinem potestatis de jure potest supra jus dispensare, c. Proposuit. 4. de Concessionem. praebend. Et quia ipse non habet superiorem in terris, non ligatur jure pontificio, quod exigit distinctionem personalem inter dantem, et accipientem. Felinus cap. 1. n. 33. de Constitut. Sanchez cit. lib. VIII. disp. 3. n. 5. citans alios, qui veluti quid speciale asserunt, posse Papam, se a proprio juramento absolvere, eo quod careat superiore. Quanquam alij apud Felinum cit. n. 33. istud negent, graviter invententes in Gregorium XII. qui se ipsum absolverat a juramento, quod praestiterat de renuntiando papatu.

97. *Episcopi, aliique patroni, possunt uti dispensatione generali, quam concedunt civitati, vel toti conventui.* — Dicendum secundo, quod episcopi, aliique praelati, indubitanter possunt uti dispensatione generali, quam concedunt civitati, vel toti conventui, tum quia hoc non est dispensare directe secum ipso, seu exercere jurisdictionem in se ipsum: sed solum uti dispensatione ex legitima causa toti communitati facta, cujus ipsi sunt pars, et caput; tum quia episcopi, aliique praelati, non debent esse deterioris conditionis, quam eorum subditi, cum quibus ipsi dispensant. Sanchez cit. dist. 3. n. 2. et 8. et 9. allegans communem.

98. *Sententia theologorum est probabilis; canonistarum probabilior, juri conformior, et tutior.* — Dicendum tertio, quod quidem sententia theologorum, asserentium, quod superior possit secum ipso directe dispensare, sit probabilis, et in praxi iuta: nihilominus sententia negativa canonistarum sit probabilior, juri conformiter, et in praxi tutior, sicque merito retinenda.